

**МОДЕЛЬ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ
ДО ПРОЄКТУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ БЕЗПЕЧНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА
МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ**

Problems of modern pedagogical education: coll. of articles. Part. 1. Kyiv, 2000. pp. 21–23. [in Ukrainian].

2. Volodko, V.M. & Soldatenkov, M.M. (1994). Individualizatsiia navchannia studentiv [Individualization of student learning]. *Pedagogy and psychology*. No. 3. pp. 91–99. [in Ukrainian].

3. Hodovaniuk, T.L. (2010). Indyvidualne navchannia u vyshchii shkoli [Individual training in higher education]. Kyiv, 2010. 160 p. [in Ukrainian].

4. Demianenko, N.M. (2007). Istorychni vytoky i suchasna modyfikatsiia tiutorstva u vyshchii shkoli Ukrainy [Historical origins and modern modification of tutoring in higher education in Ukraine]. *Thematic issue "Pedagogy of the higher school: methodology, theory, technologies"*. No. 2 (Appendix 1). Vol. 1. pp. 30–33. [in Ukrainian].

5. Entsyklopediia osvity [Encyclopedia of education]. Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine; (Ed.). V.H. Kremin. Kyiv, 2008. 1040 p. [in Ukrainian].

6. Kobernyk, H.I. (2013). Indyvidualizatsiia navchannia molodshykh shkolariv v umovakh rozviazuvannia adaptovanykh navchalnykh zavdan [Individualization of education of junior high school students in the conditions of solving adapted educational tasks]. *Psychological and pedagogical problems of the village school*. No. 46. pp. 101–105. [in Ukrainian].

7. Mykhailenko, O. (2015). Osoblyvosti orhanizatsii samostiinoi roboty studentiv u VNZ [Peculiarities of the

organization of independent work of students at universities]. *Youth & market*. No. 10 (129). pp. 64–68. [in Ukrainian].

8. Piatakova, H.P. & Zaiachkivska, N.M. (2003). Suchasni pedahohichni tekhnolohii: navchalno-metodychnyi posibnyk dlia studentiv ta mahistrantiv vyshchoi shkoly [Modern pedagogical technologies: a teaching and methodical guide for students and master's students of higher education]. Lviv, 55 p. [in Ukrainian].

9. Piekhota, O.M., Kiktenko, A.Z. & Liubarska, O.M. et al. (2003). Osvitni tekhnolohii [Educational technologies]. Education – method. manual. (Ed.). O.M. Piekhota. Kyiv, 255 p. [in Ukrainian].

10. Tsiupak, I.M. (2018). Tiutorstvo yak efektyvna umova zabezpechennia yakosti osvity [Tutoring as an effective condition for ensuring the quality of education]. *Mat-ty mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii "Tsili staloho rozvytku tretoho tysiacholittia: vyklyky dlia universytetiv nauk pro zhyttia". 23–25 travnia 2018 roku, m. Kyiv, Ukraina – Proceedings of the international scientific and practical conference "Sustainable development goals of the third millennium: challenges for universities of life sciences"*. May 23–25, 2018, Kyiv, Ukraine (pp. 342–344). Kyiv. [in Ukrainian].

11. Richards, J.C. (2005). Professional Development for Language Teachers Cambridge. Cambridge University Press. 197 p. [in English].

Стаття надійшла до редакції 31.05.2023.

УДК 378.011.3-051:373.3]:37.015.31:613/614

DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2023.287905>

Наталія Бєляєва, провідний спеціаліст відділу охорони праці
Українського державного університету імені Михайла Драгоманова

**МОДЕЛЬ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ
ДО ПРОЄКТУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ БЕЗПЕЧНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА
МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ**

У статті розглянуто проблему моделювання методичної системи підготовки майбутніх учителів до проєктування та реалізації безпечного освітнього середовища молодших школярів. Виявлено особливості методологічні, функціональні засади, зміст, етапи, методи, форми організації, засоби навчання та педагогічної діагностики сформованості готовності майбутніх учителів до проєктування та реалізації безпечного освітнього середовища молодших школярів в умовах воєнного стану у єдності концептуально-цільового, змістового, процесуального та результативно-діагностувального блоків моделі досліджуваного феномену.

Ключові слова: модель; освітнє середовище; молодші школярі; безпека; воєнний стан.

Рис. 1. Літ. 9.

Nataliya Belyayeva, Leading Specialist of the
Occupational Health and Safety Department of
Mykhaylo Drahomanov Ukrainian State University

**A MODEL FOR FORMING THE READINESS OF FUTURE TEACHERS
FOR THE DESIGN AND IMPLEMENTATION OF A SAFE EDUCATIONAL ENVIRONMENT
FOR YOUNGER SCHOOL STUDENTS UNDER THE CONDITIONS OF THE STATE OF WAR**

The article examines the model of formation of the readiness of future teachers to design and implement a safe educational environment for younger schoolchildren in the conditions of martial law. The analysis of the state of research on the development of methodological support for the readiness of future teachers to design and implement a safe educational environment for junior high school students in the conditions of martial law revealed that this problem remains insufficiently disclosed in scientific and pedagogical practice and requires a qualitative update of approaches to its research. The methodological and functional principles, content, stages, methods, forms of organization, means of teaching and pedagogical diagnostics of the readiness of future teachers to design and implement a safe educational environment for junior high school students in the conditions of

**МОДЕЛЬ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ
ДО ПРОЄКТУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ БЕЗПЕЧНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА
МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ**

martial law in the unity of conceptual-purpose, content, process and result-diagnostic have been identified blocks of the model of the studied phenomenon. The conceptual and objective block of the model includes the scientific foundations (goal, methodological approaches and principles) of forming the readiness of future teachers to design and implement a safe educational environment for younger schoolchildren under martial law. The content block of the model reveals the essence of learning to design and implement a safe educational environment for junior high school students in the conditions of martial law, singles out the structural components of this activity. The procedural block of the model includes stages, methods, and methodical techniques, forms of organization and means of forming the readiness of future teachers to design and implement a safe educational environment for younger schoolchildren under martial law. The result-diagnostic block of the model illustrates the features of identifying the qualitative levels of readiness acquired by future primary school teachers for designing and implementing a safe educational environment for younger schoolchildren under martial law. The leading conditions that determine the effectiveness of future teachers' readiness to design and implement a safe educational environment include: the use of a wide range of methods of forming a stable positive educational and professional motivation of future teachers to design and implement a safe educational environment for younger schoolchildren; gradual formation of teachers' readiness to design and implement a safe educational environment; integration of project activity and professional-pedagogical training regarding the implementation of a safe educational environment for junior schoolchildren into the content of professionally-oriented educational disciplines.

Keywords: model; educational environment; younger students; security; martial law.

Постановка проблеми. Модернізація сучасної педагогічної освіти ґрунтується на інноваціях у сфері неперервності та багатопрофільності системного навчально-методичного забезпечення процесу професійно-педагогічної підготовки майбутніх учителів. Педагогічна практика засвідчує, що для створення системного навчально-методичного забезпечення необхідним є усвідомлення сучасних вимог до його проєктування як цілісної освітньої системи. Важливо зазначити, що питання розробки методичного забезпечення готовності майбутніх учителів до проєктування та реалізації безпечного освітнього середовища молодших школярів в умовах воєнного стану дотепер залишається недостатньо розкритим у науково-педагогічній практиці [3].

Сучасним розвитком початкової освіти затребувана нова її організація, що забезпечує проєктування та реалізацію безпечного освітнього середовища молодших школярів в умовах воєнного стану [5]. Це зумовлює необхідність створення у закладах загальної середньої освіти (далі – ЗЗСО) безпечних умов перебування для всіх учасників освітнього процесу за оновленим методичним супроводом цього процесу. Сучасні вчителі початкової школи чіткіше усвідомлюють свою соціальну роль, тісно пов'язують навчально-виховний процес зі створенням в ЗЗСО безпечних умов перебування для всіх учасників освітнього процесу. Наслідком цього є активізація розробки методичного забезпечення готовності майбутніх учителів до проєктування та реалізації безпечного освітнього середовища молодших школярів в умовах воєнного стану, яке вимагає іншої якості та змісту освітньо-професійної діяльності.

Моделювання методичних систем підготовки майбутніх учителів до проєктування та реалізації безпечного освітнього середовища молодших школярів як педагогічна проблема зумовлено необхідністю підтримання на належному рівні якості початкової освіти молодших школярів, які сьогодні змушені її отримувати в умовах воєнного стану. Це

потребує оновлення психолого-педагогічних підходів до навчання студентів проєктування та реалізації безпечного освітнього середовища молодших школярів, що сприятиме підвищенню якості професійної підготовки майбутніх учителів, а її науково-педагогічне обґрунтування потребує теоретичного обґрунтування правомірності застосування методики моделювання професійної підготовки.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Перспективне багатоаспектне планування підготовки майбутніх вчителів початкової школи у сфері проєктування та реалізації безпечного освітнього середовища молодших школярів тісно пов'язане з педагогічним моделюванням. У сучасному освітньому середовищі моделювання є дієвим методом дослідження освітнього простору ЗЗСО, його оптимального проєктування, відбиваючи сутнісно-значимі сторони оригіналу засобами абстрагування й ідеалізації. У моделі, за Ю. Шапран [9, 39], реалізується низка функцій: обґрунтування кількості її складових компонентів; схематично-реальне висвітлення взаємозв'язків між ними; порівняльне вивчення різних сторін та ознак досліджуваного об'єкта або процесу.

Необхідність моделювання О. Гур'євська [2, 145] обґрунтовує спроможністю цього методу щодо пізнання процесу професійної підготовки майбутніх фахівців, пояснення та прогнозування його розвитку, що дає можливість управляти ним, створювати ідеальні уявні образи у складі педагогічного обґрунтування педагогічних технологій.

Вивчення з проблеми досліджуваної частини. Моделювання підготовки майбутніх учителів до проєктування та реалізації безпечного освітнього середовища молодших школярів включає розв'язок низки дослідницьких проблем щодо обґрунтування сукупності педагогічних чинників та умов реалізації оптимальних варіантів цього процесу. Зміст моделювання підготовки майбутніх учителів до проєктування та реалізації безпечного освітнього середовища молодших школярів потребує визна-

МОДЕЛЬ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ДО ПРОЄКТУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ БЕЗПЕЧНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

чення внутрішніх чинників, педагогічних умов та складових компонентів професійно-педагогічної підготовки, обґрунтування її закономірностей і логічної послідовності розгортання навчально-виховного процесу в педагогічному ЗВО.

Метою статті є виявлення методологічних, функціональних засад, змісту, етапів, методів, форм організації, засобів навчання та педагогічної діагностики сформованості готовності майбутніх учителів до проєктування і реалізації безпечного освітнього середовища молодших школярів в умовах воєнного стану.

Виклад основного матеріалу дослідження. Основним засобом проєктування та реалізації в освітній діяльності методологічних, функціональних засад, етапів, змісту, етапів, методів, форм організації, засобів навчання і педагогічної діагностики сформованості готовності майбутніх учителів до проєктування й реалізації безпечного освітнього середовища молодших школярів визначено модель формування досліджуваного феномену в єдності концептуально-цільового, змістового, процесуального та результативно-діагностувального блоків (див. рис. 1).

Концептуально-цільовий блок моделі включає наукові засади (мету, методологічні підходи та принципи) формування готовності майбутніх учителів до проєктування та реалізації безпечного освітнього середовища молодших школярів в умовах воєнного стану, а мета її функціонування визначається забезпеченням цілеспрямованого формування у майбутніх учителів готовності до такої діяльності. Вона є складною інтегративною особистісною якістю, що характеризується наявністю знань, умінь, пізнавальних мотивів та ціннісних ставлень, які обумовлюють стан готовності цього виду.

Розроблена й обґрунтована модель формування готовності майбутніх учителів до проєктування та реалізації безпечного освітнього середовища молодших школярів в умовах воєнного стану базується на комплексному використанні компетентнісного, діяльнісного, особистісно орієнтованого, системного, аксіологічного та середовищного методологічних підходів.

Обґрунтування моделі здійснено на засадах принципів гуманітаризації, гуманізації, цілеспрямованості, послідовності, єдності виховання та навчання, просуспільної та професійної спрямованості, зв'язку із життям.

Змістовий блок моделі розкриває сутність навченості проєктування та реалізації безпечного освітнього середовища молодших школярів в умовах воєнного стану, виокремлює структурні складові цієї діяльності та містить навчальний змістовий модуль "Проєктування та реалізація безпечного освітнього середовища молодших школярів в умовах

воєнного стану" для підготовки здобувачів освітнього ступеня "бакалавр" за спеціальністю 013 Початкова освіта [1].

Визначено змістову структуру готовності майбутніх учителів до проєктування та реалізації безпечного освітнього середовища молодших школярів в умовах воєнного стану, складниками якої є комунікативна, функціональна, когнітивна та педагогічна готовність. Цими складниками студенти опановують під час вивчення професійно-орієнтованих дисциплін: обов'язкової – "Культура здоров'я особистості" [4] та дисциплін за вибором студента – "Психологічна підтримка та супровід дорослих і дітей у кризових ситуаціях" [8], "Перша психологічна допомога учасникам освітнього процесу під час та після завершення воєнних дій" [7], "Особливості організації роботи вчителів в умовах воєнного стану" [6].

Процесуальний блок моделі включає етапи, методи, методичні прийоми, форми організації та засоби формування готовності майбутніх учителів до проєктування та реалізації безпечного освітнього середовища молодших школярів в умовах воєнного стану.

У ході впровадження моделі визначено три етапи (базово-пропедевтичний, технологічний і професійної майстерності), під час яких використовувалися інноваційні активні, інтерактивні методи навчання й інформаційно-комунікаційні засоби, що відповідали змістові обов'язкових, вибіркового навчальних дисциплін та позааудиторної роботи зі студентами.

Розкриття змісту та сутності проєктної діяльності здійснюється за традиційними організаційними формами навчання: лекції, лабораторні, практичні та самостійні роботи. Особливе значення для формування в студентів проєктної компетентності мають евристичні методи, дискусії, рішення проєктних завдань та кейс-метод.

Для здійснення проєктування та реалізації безпечного освітнього середовища молодших школярів в умовах воєнного стану проєктування безпечного освітнього середовища молодших школярів нами запропонований алгоритм, що містить три етапи: підготовка нормативно-правового обґрунтування такої діяльності; розробка методичних рекомендацій учасникам освітнього процесу щодо дій у разі виникнення небезпечних ситуацій та ризиків під час воєнного стану; презентація та захист проєкту його розробниками.

Серед *засобів навчання* проєктування і реалізації безпечного освітнього середовища молодших школярів в умовах воєнного стану в моделі формування у студентів готовності цього виду нами виділені нормативно-правові документи (накази, листи, інструкції), офіційні сайти установ та організації, посібники, методичні рекомендації, що містять відповідну

**МОДЕЛЬ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ
ДО ПРОЄКТУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ БЕЗПЕЧНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА
МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ**

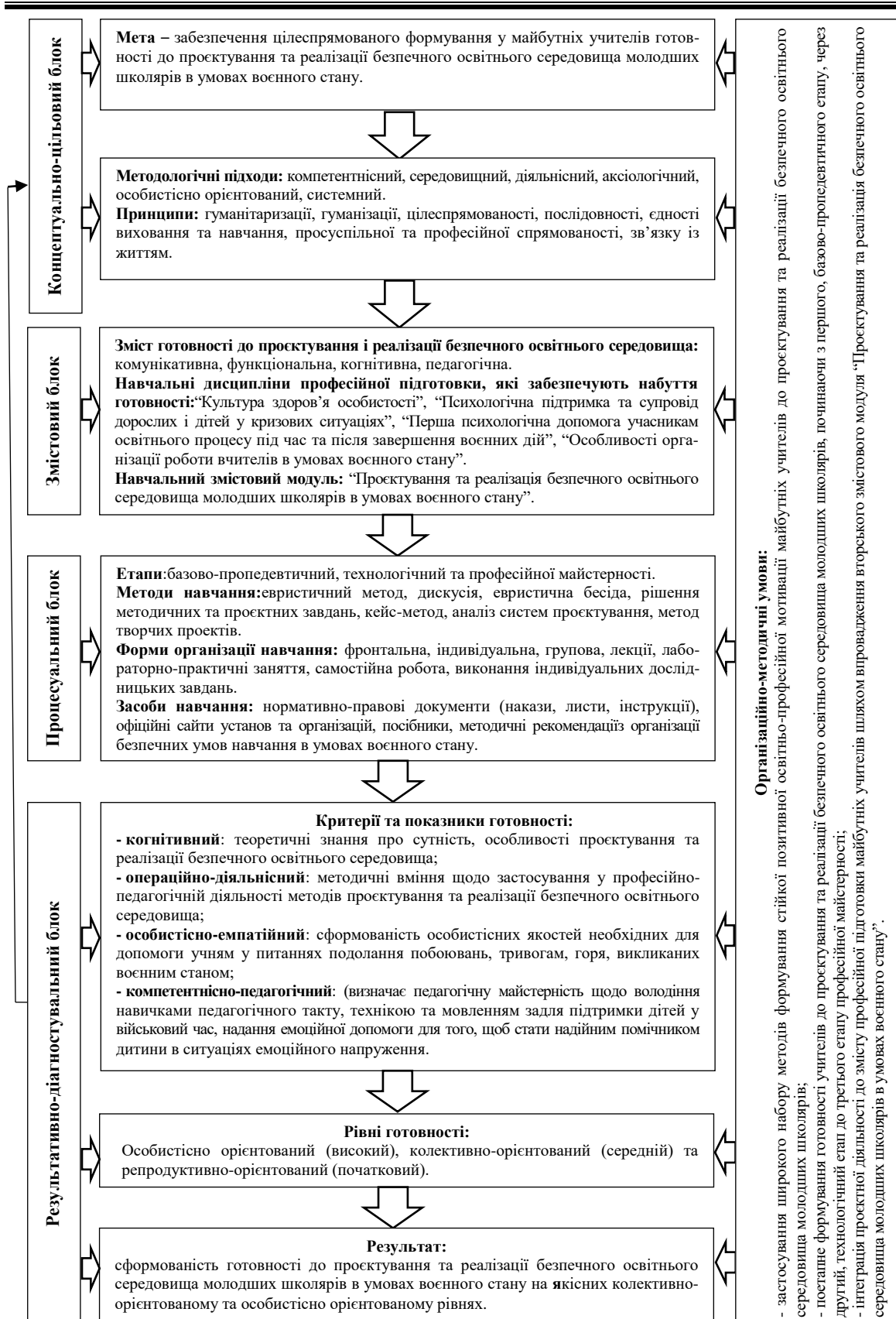

Рис. 1. Модель формування готовності майбутніх учителів до проєктування та реалізації безпечного освітнього середовища молодших школярів в умовах воєнного стану

МОДЕЛЬ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ДО ПРОЄКТУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ БЕЗПЕЧНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

інформацію, необхідні для оволодіння майбутніми вчителями основами проєктування та реалізації безпечного освітнього середовища.

Результативно-діагностувальний блок моделі ілюструє особливості виявлення набутих майбутніми вчителями початкової школи якісних рівнів готовності до проєктування та реалізації безпечного освітнього середовища молодших школярів в умовах воєнного стану. Він представлений засобами діагностування сформованості готовності цього виду діяльності в майбутніх учителів на засадах виділених критеріїв, показників та рівнів.

До критеріїв оцінювання досліджуваної готовності нами віднесені: когнітивний (теоретичні знання про сутність, особливості проєктування та реалізації безпечного освітнього середовища); операційно-діяльнісний (методичні вміння щодо застосування у професійно-педагогічній діяльності методів проєктування та реалізації безпечного освітнього середовища); особистісно-емпатійний (сформованість особистісних якостей необхідних для допомоги учням у питаннях подолання побоювань, тривоги, горя, викликаних воєнним станом); компетентісно-педагогічний (визначає педагогічну майстерність щодо володіння навичками педагогічного такту, технікою та мовленням задля підтримки дітей у військовий час, надання емоційної допомоги для того, щоб стати надійним помічником дитини в ситуаціях емоційного напруження).

Визначено та обґрунтовано рівні готовності майбутніх учителів до проєктування та реалізації безпечного освітнього середовища молодших школярів в умовах воєнного стану: особистісно орієнтований (високий), колективно-орієнтований (середній) та репродуктивно-орієнтований (початковий).

Формування готовності майбутніх учителів до проєктування та реалізації безпечного освітнього середовища молодших школярів в умовах воєнного стану потребує конкретизації організаційно-педагогічних умов впровадження цього процесу. До провідних умов, якими визначається його ефективність формування нами віднесені:

– застосування широкого набору методів формування стійкої позитивної освітньо-професійної мотивації майбутніх учителів до проєктування та реалізації безпечного освітнього середовища молодших школярів;

– поетапне формування готовності учителів до проєктування та реалізації безпечного освітнього середовища молодших школярів, починаючи з першого, базово-пропедевтичного, з формування когнітивної готовності майбутніх учителів, через другий, технологічний етап із оволодіння здобувачами освіти алгоритмами дій щодо реалізації окремих технологій проєктування та реалізації безпечного освітнього середовища, до третього етапу професійної майстерності, спрямованого на формування педаго-

гічної і комунікативної майстерності студентів щодо проєктування та реалізації безпечного освітнього середовища у професійно-педагогічній діяльності;

– інтеграція проєктної діяльності та професійно-педагогічної підготовки щодо реалізації безпечного освітнього середовища молодших школярів до змісту професійно-орієнтованих навчальних дисциплін засобами впровадження до змісту професійної підготовки майбутніх учителів навчального змістового модуля “Проєктування та реалізація безпечного освітнього середовища молодших школярів в умовах воєнного стану”.

Висновки. Описана модель – абстрактно-описова, може бути ефективно використана в процесі професійно-педагогічної підготовки та є освітньою програмою з визначення мети, завдань, методів, форм організації та засобів формування готовності майбутніх учителів до проєктування та реалізації безпечного освітнього середовища молодших школярів в умовах воєнного стану.

Здійснений процес моделювання професійно-педагогічної підготовки сприятиме поетапній корекції завдань, змісту й організаційної системи методики формування готовності майбутніх учителів до проєктування та реалізації безпечного освітнього середовища на підставі прогностичних припущень щодо отримання очікуваних результатів, що надаватиме такому процесу навчання більшої гнучкості, альтернативності й особистісної орієнтації в максимальній індивідуалізації освітніх траєкторій для всіх учасників освітнього процесу.

Перспективи подальших досліджень. Запровадження в освітню діяльність педагогічних ЗВО спроектованої моделі формування готовності майбутніх учителів до проєктування та реалізації безпечного освітнього середовища молодших школярів в умовах воєнного стану потребує подальшої розробки організаційно-методичного супроводу підготовки майбутніх учителів до такої діяльності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Беляєва Н.П. Навчальна програма змістового модуля “Проєктування та реалізація безпечного освітнього середовища молодших школярів в умовах воєнного стану” підготовки здобувачів освітнього ступеня “бакалавр” за спеціальністю 013 Середня освіта (Початкова освіта). Київ: УДУ імені Михайла Драгоманова, 2023. 10 с.
2. Гур’євська О. Моделювання методичної системи навчання загальної фізики в технічному університеті. *Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету імені В. Винниченка. Серія : Проблеми методики фізико-математичної і технологічної освіти.* 2015. Вип. 8 (1), С. 143–148.
3. Інформаційний пакет освітньо-професійної програми “Початкова освіта” спеціальності 013 “Початкова освіта” першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. URL: https://pf.edu.ua/images/Programy/_2023.pdf (дата звернення 12.05.2023).
4. Культура здоров’я особистості. *Курс лекцій.* Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2010. 196 с.

**МОДЕЛЬ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ
ДО ПРОЄКТУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ БЕЗПЕЧНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА
МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ**

5. Наказ МОН України “Про деякі питання організації здобуття загальної середньої освіти та освітнього процесу в умовах воєнного стану в Україні”. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-deyaki-pitannya-organizaciyi-zdobuttya-zagalnoy-oyi-serednoyi-osviti-ta-osvitnogo-procesu-v-umovah-voeyennogo-stanu-v-ukrayini> (дата звернення 10.03.2023).

6. Особливості організації роботи вчителів в умовах воєнного стану. URL: <https://osvita.ua/school/87894/> (дата звернення 09.04.2023).

7. Перша психологічна допомога учасникам освітнього процесу під час та після завершення воєнних дій. Курс підвищення кваліфікації для освітян. URL: <https://hryoutest.in.ua/courses/programa-pidvishchennya-kvalifikaciyi-psihologichnoyi-pidtrimki-dlya-osvityan-ta-batkiv> (дата звернення 04.05.2023).

8. Психологічна підтримка та супровід дорослих і дітей у кризових ситуаціях: практикум / упор. Браницька Т.Р., Матохнюк Л.О., Шпортун О.М. Вінниця: КЗВО “Вінницька академія безперервної освіти”, 2022. 131 с.

9. Шапран Ю. Педагогічне моделювання у процесі формування професійної компетентності майбутнього вчителя біології. *Рідна школа*. 2012. № 12. С. 39–43.

REFERENCES

1. Byelyayeva, N.P. (2020). Navchalna prohrama zmistovoho modulya “Proyektuvannya ta realizatsiya bezpechnoho osvitnoho seredovishcha molodshykh shkolyariv v umovah voeyennogo stanu” pidgotovky zdobuvachiv osvitnoho stupenya “bakalavr” za spetsialnistyu 013 Serednya osvita (Pochatkova osvita) [Curriculum of the content module “Design and implementation of a safe educational environment for junior high school students in the conditions of martial law” for the preparation of bachelor’s degree holders in the specialty 013 Secondary education (Elementary education)]. Kyiv, 10 p. [in Ukrainian].

2. Guryevska, O. (2015). Modelyuvannya metodychnoyi systemy navchannya zahalnoyi fizyky v tekhnichnomu universyteti [Modeling of the methodological system of teaching general physics at the technical university]. *Scientific notes of V. Vinnichenko Kirovohrad State Pedagogical University. Series: Problems of the methodology of physical, mathematical and technological education*. Issue 8 (1), pp. 143–148. [in Ukrainian].

3. Informatsiyu paket osvitno-profesiyanoi prohramy “Pochatkova osvita” spetsialnosti 013 “Pochatkova osvita”

pershoho (bakalavrskoho) rivnya vyshchoyi osvity [Information package of the educational and professional program “Elementary Education” specialty 013 “Elementary Education” of the first (bachelor’s) level of higher education]. Available at: https://pf.edu.ua/images/Programy/_2023.pdf (Accessed 05 Dec. 2023). [in Ukrainian].

4. Kultura zdorovya osobystosti [Culture of personal health]. *Course of lectures*. (2010). Ternopil, 196 p. [in Ukrainian].

5. Nakaz MON Ukrayiny “Pro deyaki pytannya orhanizatsiyi zdobuttya zahalnoyi serednoyi osvity ta osvitnoho protsesu v umovakh voeyennogo stanu v Ukrayini” [Order of the Ministry of Education and Culture of Ukraine “On some issues of organization of obtaining general secondary education and the educational process in the conditions of martial law in Ukraine”]. Available at: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-deyaki-pitannya-organizaciyi-zdobuttya-zagalnoyi-serednoyi-osviti-ta-osvitnogo-procesu-v-umovah-voeyennogo-stanu-v-ukrayini> (Accessed 10 Mar. 2023). [in Ukrainian].

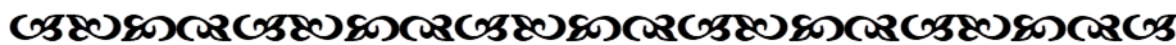
6. Osoblyvosti orhanizatsiyi roboty vchyteliv v umovah voeyennogo stanu [Peculiarities of the organization of teachers’ work under martial law]. Available at: <https://osvita.ua/school/87894/> (Accessed 09 Apr. 2023). [in Ukrainian].

7. Persha psykholohichna dopomoha uchasykam osvitnoho protsesu pid chas ta pislya zavershennya voeyennykh diy [First psychological assistance to the participants of the educational process during and after the end of hostilities]. *Advanced training course for educators*. Available at: <https://hryoutest.in.ua/courses/programa-pidvishchennya-kvalifikaciyi-psihologichnoyi-pidtrimki-dlya-osvityan-ta-batkiv> (Accessed 04 May 2023). [in Ukrainian].

8. Psykholohichna pidtrymka ta suprovod doroslykh i ditey u kryzovykh sytuatsiyakh: praktykum [Psychological support and accompaniment of adults and children in crisis situations: workshop]. (2022) (Eds.). Branytska, T.R., Matohniuk, L.O., Shportun, O.M. Vinnytsia, 131 p. [in Ukrainian].

9. Shapran, Yu. (2012). Pedahohichne modelyuvannya u protsesi formuvannya profesiyanoi kompetentnosti maybutnoho vchytelya biolohiyi [Pedagogical modeling in the process of forming the professional competence of a future biology teacher]. *Native school*. No. 12, pp. 39–43. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 24.05.2023

“В силу самої своєї природи наука і логічне мислення ніколи не здатні судити, що можливо, а що – ні. Їх єдине призначення – пояснювати те, що було зафіксовано досвідом і спостереженнями”.

*Рудольф Штайнер
австрійський вчений, філософ*

“Серйозне прагнення до будь-якої мети – вже половина успіху в її досягненні”.

*Вільгельм Гумбольдт
німецький філолог, філософ*

“Більше думай, а тоді вирішуй. Спіши повільно!”

*Григорій Сковорода
український філософ, поет, педагог*

